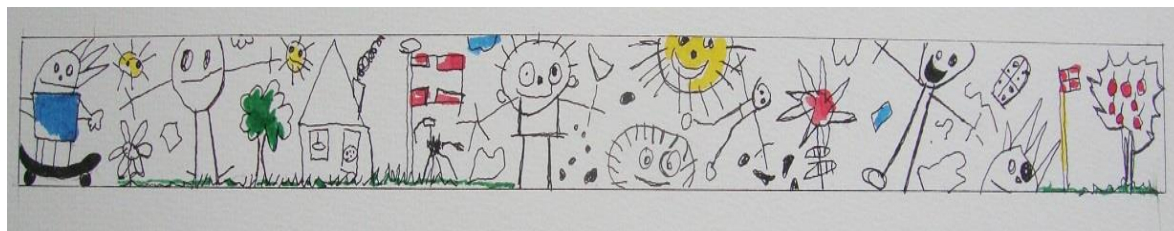

Tved børnehave – Solstrålen. Hellet 3, 5700 Svendborg. 40872016

www.tved-bornehave.dk

INDHOLD:

Indhold.....	s.1
Velkommen.....	s.2
Børne/lærings/dannelsessyn.....	s.3
Læringsmiljø og temaer.....	s.4
De seks læreplanstemaer.....	s.4
Smtte over børnemiljø.....	s.30
Mad og måltidspolitik.....	s.37

LÆREPLAN TVED BØRNEHUS 2018/19

Tved Børnehus er et privat dagtilbud, med driftstilskud fra Svendborg Kommune. Vi lever op til de gældende regler i Dagtilbudsloven og de respektive kommunale politikker. Vi er en børnehave/og 0-6 års inst. normeret til 47 børnehavebørn og 12 vuggestuebørn med fordelingsnøgle. Vi vægter særligt den anerkendende og ressourcefokuseret tilgang. Vi arbejder med de seks læreplanstemaer månedsvis og evaluerer overordnet, samt ud fra praksisfortællinger, på det efterfølgende personalemøde ud fra SMTTE modellen. Yderligere arbejder vi med evaluering af, og kvaliteten af vores børnehave, på vores årlige pædagogiske dag og månedlige stuemøder. Vi følger med i nyeste forskning vedr. børns trivsel. Når vi kobler vores faglige grundviden i pædagogik og psykologi, sammen med nyeste forskning, så har vi et godt afsæt for at arbejde med vores læreplan i praksis og teori, og med hensyn til den aktuelle børnegruppe.

Børn er født med anlæg for al dets kommende udvikling. Vi skaber rammer for læring og udvikling, via vores faglige og nærværende tilstedeværelse og vores børne og læringsmiljø. Vi bruger naturen, de fysiske rammer, digitale medier, eventyrkasser, samt vores faglighed, som medvirkende læringselementer.

Læring og udvikling er en gensidig proces. Afstemning og respons i relationen mellem voksen og barn, er en vigtig del af huset kultur. Vi indretter stuerne så der er kroge og små rum i det store, for at skabe forskellige legemiljøer. Vi er bevidste om nytænkning i miljøet, og afstemmer og udvikler det efter den aktuelle børnegruppe.

– VELKOMMEN TIL TVED BØRNEHUS!

Vores børne/dannelses og lærings syn, danner grobund for hvordan vi arbejder med læreplan, trivsel og værdier. Vi lærer os op af Svendborg Kommunes lærings og dannelsessyn. Dette afspejler sig i vores læreplan, både i mål, tegn og tiltag. Vi har også som personalegruppe defineret vores syn sammen i huset. Derfor en kort opridsning her: Vi betragter barnet som et selvstændigt væsen, der bliver født med egen personlighed. Barnet har sin genmasse med sig, som sammen med miljø, vilkår og samfund, udvikles det op gennem tiden. Barnet er et socialt individ, der udvikler sig i *fælleskabet*. Det er født nysgerrigt, åbent og samarbejdsvilligt. Miljø, og vilkår medvirker til at støtte de medfødte egenskaber og potentialer i en ønskelig positiv retning. Vi mener barnet grundlæggende er klar til at lære, til at socialisere, og til at udvikle sig følelsesmæssigt og tillidsfuldt. Omgivelserne respons og anerkendelse, er af stor betydning for barnets videre liv.

Hvordan arbejder vi med læreplanstemaer og læringsmiljøet?

Vi danner rammer om børnemiljøet, ved at arbejde bevidst med læreplanstemaer som et naturligt læringsmiljø i børnehaven. Vi arbejder konkret og meget overordnet, på en gang. Vi vælger at *fokus* de første fire måneder af 2018, skal være på de personlige og sociale kompetencer/udviklingsområder. Det er det *overordnede fokus*. Det betyder i praksis, at vi sætter et konkret mål op, der skal bære/støtte det daglige læringsmiljø. *Undermål* er *alle* læreplanstemaer. Det sikrer vi ved at have bredt fokus på leg og læring, samt evaluere praksisfortællinger hver måned. Stuerne skal på skift have en praksisfortælling med til vores personalemøde, her evaluerer vi og er nysgerrige på, hvilke temaer vi har haft inde over en fortælling. Hver fjerde måned evaluerer vi så på vores **fokustemaer**, og ved alle evalueringer, bruger vi Smttemodellen. Udover de seks temaer, har vi yderligere punkter til evaluering der hedder: Barn/barn relation og

voksen/barn relation, og inklusion. Dette for at medvirke til kvalitet i vores relation, og dermed i vores dagtilbud (Danmarks evalueringsinstitut, rapport "kvalitet i dagtilbud" 2017). På denne måde mener vi at sikre vores faglige fokus, både er meget overordnet i det legende læringsmiljø, men også meget konkret, så vi har klare lærings mål, som bevirker vi ikke mister fokus på læring, og nye mål. Her er vores bud på at arbejde med læringsmiljø og læreplanstemaer i et naturligt flow, men med bevidsthed og fokus indkapslet i hverdagens gode børnemiljø. God læselyst.

LÆREPLANSTEMAER:

Alsidig personlig udvikling/sammenhæng/temabeskrivelse:

Den alsidige og personlige udvikling, er en livslang proces. Vi udvikler os i takt med alder og i de omgivelser og vilkår vi befinder os i. At udvikle sig alsidigt er en grundsten som får betydning for mange andre veje i livet. At kunne forstå sig selv, giver mulighed for at forstå andre. At kunne ændre og udvikle sig selv, giver nye muligheder for at ændre på det omkringliggende og på verdenen. Vi arbejder med, at skabe et læringsmiljø hvor børn får styrket deres selvværdsfølelse og får et kendskab og en god fornemmelse af deres egne kompetencer, og deres egne grænser. Vi forsøger at drage parallel i børnenes hverdag til hændelser/handlinger, så der skabes sammenhæng i deres forståelse af det personlige og sociale. Vi ønsker at medvirke til, at børns selvværdsfølelse bliver positiv og stærk og at de bliver fortrolige med egne følelser. Vi arbejder positivt hen imod at styrke børns selvværd, således at deres oplevelser med sig selv og andre, er præget af tillid og mod. Yderligere ønsker vi at skabe alsidighed i vores læringsmiljø, så der er flere handlemuligheder at agere i, både ved udfordringer og glæder.

Overordnede/brede mål for børnenes læring fra 0-6 år:

- De udvikler selvværd og selvtillid
- De udvikler deres nysgerrighed
- De udvikler tillid til omgivelserne
- De udvikler fornemmelse af egen adfærd
- Udvikler fornemmelse af "dig og mig"
- De udvikler accept af sig selv og sine følelser.
- De udvikler empati og spæd start på mentaliseringsevne.
- De udvikler mod til at udfordre sig selv.
- De gør brug af handlemuligheder der er arbejdet med, når de er pressede.
- De kan se muligheder og begrænsninger.
- Legalt vise følelser, give udtryk for disse, og sætte ord på.
- Tør at give udtryk i større forsamlinger.
- At børnene forstår sig selv.
- Børnene udviser glæde og spontanitet i hverdagen.

Konkret mål for de 0-2 årige:

I vores kommende vuggestue, vil vi i vores daglige læringsmiljø, skabe pædagogiske rammer for vores mål. Vi vil være åbne og anerkendende i vores relationer og oversætte de intentioner vi ser hos barnet. Vi vil sætte ord på følelser, og have visuelle virkemidler til at fremme forståelsen for forskelligartede følelser. Bowlby/tilknytningsteori og Susan Hart/ tidlige afstemning, arbejder vi underliggende med i relationen.

Konkret mål for de 3-6 årige:

I 2018/19, vil vi sammen med børnegruppen, understøtte den kultur hvor de overordnede mål, udspiller sig i konkrete redskaber. Vi vil lave børnemapper

til stuerne med sociale historier og handleanvisninger der kan støtte vores mål. Mapper med fotos, velcrofigurer, og andre visuelle tiltag. De skal udformes så der skabes læring, fokus og nysgerrighed mht. social og personlig ageren. De bruges som forebyggelse, samt til handleforslag ved udfordringer. Yderligere vælges der løbende aktiviteter, der understøtter den personlige og alsidige udvikling. Disse aktiviteter, evalueringer og resultater kan ses under "praksisfortællinger".

Tiltag og handlinger/pædagogens rolle, der peger mod de samlede mål for de 0-2 årige:

- Vi vil have fotos af ansigter med forskellige udtryk på væggen, siddende med velcro så de kan bruges som konkreter
- Vi vil læse relevante små bøger, kaj og jeppebøger, der understøtter og fortæller om følelser for "dig og mig" 😊 Dialogisk læsning vil være "metoden".
- Vi vil bruge massagebolde til at mærke sig selv med
- Vi vil være meget opmærksomme på eget kropssprog og udtryk, og lægge vægt på begejstring som understøtter selvtillid/selvverd
- Vi vil synge og bruge fagter hver dag.
- Vi vil lægge op til selvhjulpenhed så meget som muligt
- Spejling af følelser og afstemning, indgår i den voksnes rolle
- Sætte ord på alt hvad der sanses.

Tiltag og handlinger/pædagogens rolle, der peger mod de samlede mål for de 3-6 årige:

- Personalet er engageret og giver sig tid til at lytte til det enkelte barn.
- Anerkende det enkelte barn som det agerer i forskellige følelsestilstande.
- En faglighed med fokus på barnets resurser.
- Skabe udfordrende og trygge rammer, ved det anerkendende miljø.
- Give barnet ansvar for små praktiske opgaver og vise det tillid.
- Være forstående overfor barnets egne behov og udvise anerkendelse i samspil, med vejledning af de sociale spilleregler.
- Gribe barnets egne ideer, og give rum for barnets egen leg.
- Støtte barnet i at få, og have venner, sætte ord på invitationer og opfordre til fællesskab.
- Give barnet mulighed for at præge stuen med kunst og malerier m.m.
- Bruge visuelle virkemidler som afspejling af følelser.
- Holder samling/rundkreds hvor der på skift fortælles, vælges sange og fortælles om egne og fælles oplevelser.
- Vi har kreativt værksted, så fantasi og kreativitet er i fokus.
- Legeværksteder med klare mål, hvor mapperne kan bruges, og hvor sociale kodes øves og afprøves.
- Kommunikere åbne spørgsmål, samt bruge hv.ord, med henblik på refleksionsevne og derved mentaliseringsevne.

- **Tegn vi (forventer) at se der peger mod målet for de 0-2 årige:**

- Børnene udviser glæde ved at komme i vuggestue
- De øver sig i at formidle verbalt hvad de oplever
- At deres personlige og alsidige kompetencer udvikler social adfærd
- At de er nysgerrige på andre
- At de omsætter/imiterer de ting der arbejdes med i læringsmiljøet
- At de har lyst til at forsøge selv, når noget skal løses/selvhjælpen

Tegn vi ser der peger mod målet for de 3-6 årige:

- Børnene udviser glæde og er aktive.
- Børnene tør være nysgerrige og afprøve nye udfordringer.
- Børnene tør arbejde med egne grænser.
- Børnene er medvirkende i egen udvikling og initiativtagende til kontakt med andre.
- De udvikler mod i samling og fra at være meget genert, til at turde tage initiativ til at vælge sang og lign.
- De anerkender hinanden og udvikler medfølelse og mentalisering i deres samspil.
- At de udviser omsorg for deres venner, hjælper hinanden praktisk og henter gerne hjælp om nødvendigt.
- At de har tillid til de voksne og bruger os, deler oplevelser og er i tillidsfuld relation.
- At de gør brug af de redskaber de har lært; Stampe i gulvet i stedet for at slå, sige stop, se på ansigtet om man er glad eller ked, sige man ikke kan lide det, osv.
- Og se at redskaberne hjælper 😊
- De er kreative og fantasifulde i lege og ved strukturerede aktiviteter.
- De har løsningsforslag til at udbygge legen, eller ved opstået udfordringer i en leg, eller ved et konkret problem, dette ses tydeligt i små legegrupper.
- Udviser refleksionsevne.

Dokumentation og evaluering:

Vi har legeværksteder inspireret af "Skovlindens" og Anette Risagers erfaringer med legeværksteder. Meget af den personlige og alsidige udvikling sker i samspil og leg, derfor øver vi, de sociale koder som afføder personlige kompetencer.

Når vi registrerer at børnefællesskabet fungerer godt, at de enkelte børns samspil og kommunikation udvikler sig positivt i daglige sammenhænge, så opleves det som "dokumentation" for vellykket

læringsmiljø. Som dokumentation til forældre, bruges daglige fortællinger, slideshows, informationer om barnets trivsel, og visuelle udtryk ses på hjemmeside og gangen. Udover det bruges vi som før skrevet SMTTE modellen over praksisfortællinger. Se konkrete evalueringer under den respektive fane på hjemmesiden. De første for 18/19 kommer på i marts.

Samme evalueringemetoder vil bruges i vuggestuen.

Sociale kompetencer/sammenhæng/temabeskrivelse:

En forudsætning for trivsel, er at være en del af et større fællesskab. At føle sig betydningsfuld og anerkendt i relation med andre, skaber livsduelighed. Barnet bliver født med anlæg af sociale kompetencer, det viser sig tidligt, når det spæde barn allerede samarbejder og afstemmer i sine omgivelser. I vores børnehave vægter vi de sociale kompetencer højt, og glædes ved at lære sammen med børnene i alle de situationer der opstår i løbet af dagen. Når børnefællesskabet og relationerne bliver en arena for læring børn og voksne imellem, og når alle oplever glæden ved at drage omsorg for hinanden, så mener vi at være godt på vej, i arbejdet med de sociale kompetencer. I Solstrålen er vi meget bevidste om de voksnes rolle, som medskabende til et anerkendende miljø, hvor børnene udvikler sociale kompetencer. Hvis børnene har sociale kompetencer når de starter i skolen, er der større mulighed for succes oplevelser i fællesskabet. Nyere forskning viser, at børn med sociale og personlige udviklede kompetencer, er bedre rustet til skolegang med eventuelle udfordringer. Vi bestræber os på, at medvirke til et børnemiljø, hvor det bliver naturligt at gribe alle muligheder for at øve os på samspil og samvær, og udvikle os sammen.

Fælleskab

Overordnede/bredde mål for børnenes læring 0-6 år:

- At børnene øver sig i at være en del af fællesskabet og oplever glæde ved det
- At empati er i udvikling
- Øver sig i at give plads til andre
- At skabe positive erfaringer med samarbejde
- At børnene oplever at kunne gøre en forskel i fællesskabet
- At få øje på hinandens resurser
- At børnene kan respektere hinandens forskelligheder.
- At børnene kan anerkende hinanden.
- At de udvikler redskaber til at håndtere konflikter.
- At de kan tage hensyn til andre.
- At de forstår medbestemmelse som en del af demokratiet.
- At de øver sig i at aflæse andre, samt forskellige situationer.
- At de oplever sig som en betydningsfuld del af fællesskabet

- At de udvikler fleksibilitet i samvær med andre, i takt med deres alder og udvikling.
- At de nyder samspil og drager erfaringer af det.
- At børnene kan mærke sig selv, sine og andres grænser i fælleskabet, udvikle mentalisering.
- At de kan bidrage med ideer og udvikling i fælleskabet.
- At de kan inddrage hinanden i lege og samvær.

Konkret mål for de 0-2 årige:

- Vi vil lave aktiviteter sammen, hvor børnene har en rolle i at skabe sammenhæng. Bygge briobane, lave tårne sammen, lave rytmik og trille bolde på hinandens kroppe. Vi vil danne grobund for en kultur hvor vi hjælper hinanden.

Konkret mål for de 3-6 årige:

De føromtaltte mapper, vil sammen med den alsidige og personlige udvikling, støtte den sociale udvikling. Mapperne skal være i proces de første fire måneder af året, og herefter indgå som en del af det daglige læringsmiljø. Yderligere vil vi helt konkret, lave flere projekter på tværs af stuerne, bla. i skolegruppen. Yderligere vælges der løbende aktiviteter, der understøtter den sociale udvikling. Disse aktiviteter, evalueringer og resultater kan ses under "praksisfortællinger".

Tiltag og handlinger/pædagogens rolle der peger mod målet 0-2 årige:

- Fælles gåture ud af huset, med få børn og voksne i hver gruppe. Vi skal se et fælles tredje og dele oplevelser.
- Lave fælles sanglege
- Hjælpe hinanden med praktiske ting og gøremål.
- Pædagogisk personale leger med børnene
- Fortæller børnenes navne til hinanden, til frugtsamling

Tiltag og handlinger/pædagogens rolle der peger mod målet 3-6 årige:

- Guidning i konflikter. Vi hjælper med at sætte ord på følelser, spørger nysgerrigt ind til episoden/oplevelsen, dele tanker og stiller åbne spørgsmål til fælles refleksion.
- Give børnene mulighed for at afprøve forskellige roller, og skabe inspirerende og udfordrende rammer for leg.
- Skabe en samværskultur, hvor de voksne er bevidste om, at være rollemodeller og løbende udvikler deres kompetencer.
- Give mulighed for, at barnet kan vælge, og have indflydelse på sin hverdag.
- Sikre at alle føler sig værdsat, og oplever sig som en del af fællesskabet, via anerkendelse, praktiske opgaver, fokus på deres kompetencer og på at sætte ord på deres personlighed.
- Spille spil og øve "tur" og "tabe/vinde". Etablere lege/spillegrupper
- Fællesfrugt om morgenen, hvor fadene skal deles rundt
- Et fagligt bevidst miljø, hvor vi i talesætter børnenes resurser og positive tiltag.
- Børnene har valgt 3 værdier vi arbejder med i hverdagen. Vi hjælper hinanden, leger med hinanden, vi lytter til hinanden. Konkret bruger vi dagligdagens eksempler/situationer, og knytter dem til værdierne.

De er visuelt hængt op på stuen, og bliver fornyet jævnligt med fotos af nye situationer.

- Vi har lavet en folder "hjælp dit barn med at gå i børnehave", som gerne skulle understøtte det personlige og sociale, og som er henvendt til forældregruppen.

- Bruge vores øvemapper aktivt i et legende og lærende miljø
- Samlingsstund hver dag fra 9-9.30, med sang, snak og fællesskab.

Tegn vi (forventer at se) der peger mod målet for de 0-2 årige:

- At børnene nyder at være en del af fællesskabet. At de bruger hinanden i leg og mht. at få hjælp.
- At de udvikler deres interaktion med børn og voksne.
- At de trøster og hjælper hinanden.
- At de udvikler tålmodighed i at vente
- At de samarbejder med hinanden
- At de har positive forventninger til andre i relationen.

Tegn vi ser der peger mod målet for de 3-6 årige:

- Glæder sig til at være sammen med sine børnehavevenner.
- Ved man ikke behøver at slå hvis man er gal – Tramper i jorden, henter en voksen, sætter ord på vreden.....For det meste☺
- Bliver mere tolerante overfor hinanden fx ok, at holde alle i hånden på tur, sidde ved siden af osv.
- Børnene vejleder hinanden i legegrupper, ex "jeg tror han vil være med" når et barn driller.
- De siger gode ord til hinanden.
- Hjælper hinanden, hvad den ene ikke kan, kan den anden.
- Øget bevidsthed om at del, og at der er en sidemand ved bordet der skal have rakt et fad.
- Ønske om at komme i legegruppe.
- De venter på tur med iPad, og andre delevting.
- Udvikler mere empati, ved sammenligninger af følelser "hvordan mon det er at være i børnehave, når man siger dumme til hinanden" "Har du

- prøvet ikke at ville i børnehave?" Udvekslinger af følelser efter endt konflikt/eller i konflikten.
- Børnene husker vores guldord, og vi oplever det giver mening☺
- At børnene gør brug af mapperne.
- At der løses konflikter med brug af refleksionsevne.
- De venter på tur.

Dokumentation og evaluering:

Sidste års mål var at fortsætte med små legegrupper. Det blev til legeværksteder, hvor den voksne har et klart læringsmål. I samråd med resursepædagoger, har vi haft fokus på opbygning af et legetema. Opstart,

fokus og afrunding. Herunder med opmærksomhed på børns forskellig arousal. Vi ønskede også at dele op i aldersopdelte grupper, for at danne relationer på tværs. Det har bla. bevirket, at stuerne bruger hinanden mere end tidligere, og børnene har glæde af hinanden. Det sociale samvær og samspil med andre er naturligt for langt de fleste børn. Vi har også børn der søger væk fra fællesskabet i perioder, da de er særlig sensitive overfor larm og større mængder af mennesker. Med at være i et fællesskab har alle brug for, sensitiv eller ej. Men det bevirker at fællesskabet skal være tilgængeligt for alle, i store og små mængder. Vi er særligt opmærksomme på, at børnene også har mulighed for at trække sig tilbage og holde pause, når sanseindtryk og tæthed bliver overvældende. Vi bruger bla. kontoret til at "holde pause" på. Her kan man sidde og få sig en mad, tegne en tegning, eller spille iPad for en stund. Vi mener selv at have fundet en rigtig god vej i at danne rammer og indhold der styrker og giver muligheder i fællesskabet. Børnene Hjælper ofte hinanden, henter hjælp eller forsøger at afhjælpe en ven der har behov. Ind imellem bliver en konflikt så svær, at to børn kommer op og slås. De voksne trøster og sætter ord på og afrunder med, "hvad kan man gøre en anden gang?". Børnene har jo svaret, men i kampens frustration er det nogle gange reflekserne der tager over (den treenige hjerne) Vi oplever dog, at jo flere

gange vi sætter ord på, jo flere gange bliver det kodekset i konflikter, at ord afhjælper udfordringerne. Vi er som personalegruppe i 2017, blevet mere bevidste om den treenige hjernes processer i en konflikt. Vi arbejder fagligt med, at afstemme vores kommunikation/stilhed, i forhold til børn i konflikt.

Vi mener selv at have arbejdet intenst med børnene og de sociale kompetencer på flere måder, og at vi så resultatet i den gruppe børn der skulle i skole sommeren 2016. En resursepædagog kommenterede de samspil der var i gruppen, som langt mere sociale end den gruppe der var tidligere. Det siger noget om vores arbejde, om børnegruppen, hjemmelige forhold og mm. Dog vil vi tillade os at betragte det som et tegn på, at vores tiltag har en vis effekt. At få fokus på den gode historie i barnet. Noget vi fremadrettet arbejder med og skærper opmærksomheden omkring og glæder os til at arbejde videre med, med øvemapperne som pædagogisk metode og redskab. Se mere under praksisfortællinger.

Vuggestueevaluering på samme måde.

Sproglig udvikling/sammenhæng/temabeskrivelse:

Sprog er mange ting og en vigtig del i vores moderne og vestlige kultur. Vores digitale verden åbner nye muligheder for kommunikation, grænser og rammer sprænges. Det talte sprog er i rivende udvikling i børnehavetiden, og verdenen udvider sig med begreber og visuelle virkemidler i hele sprogforståelsen. Sproget har stor afgørende betydning for barnets kommunikation med andre, hvilket øger barnets mulighed for at forstå andre, og blive forstået af andre. Det er af afgørende betydning for barnets sociale kompetencer, senere læsefærdigheder, samt for at kunne indgå i fællesskaber og være en del af det. I vores daglige pædagogiske arbejde stimulerer vi barnets ordforråd, samt forståelse af begreber og regler. Barnets sprogudvikling er i fokus fra 3-6 år, der er ofte meget nuancering i disse år, samt finpudsning af udtale. Ordforrådet udvikles, og netop dagtilbud som

børnehaven, har de bedste muligheder for at stimulere den sproglige udvikling. Fagligt er vi opmærksomme på hele sprogets udvikling, det kropslige det billedlige og det talte sprog. Vi støtter og stimulerer og foretager ekstra tiltag om nødvendigt. Vi sprogtester alle 3 årige, og laver evt. handleplaner derefter.

Overordnede og bredde mål for børnenes læring fra 0-6 år:

- Udvikling af sprog og ordforråd gennem de daglige aktiviteter.
- At kunne udtrykke sig sprogligt og kommunikere bredt.
- Øge deres nysgerrighed og interesse for sprog, bogstaver, tal og symboler
- At de oplever glæde og muligheder ved brug af sproget.
- At de kan mærke sproget i kroppen via sang, og rytme.
- At opleve sproget som en resurse.
- At de oplever at sprog gør en forskel i relationen.
- At børnene oplever sprog hænger sammen med kultur.
- At de oplever leg og glæde ved sprogbrug.
- At de oplever sproget kan forandre og forvandle noget.
- At vi som personale arbejder kontinuerligt med lydlig opmærksomhed.

Konkret mål for de 0-2 årige:

- At udvikle talesproget via sang, babytegn, og historielæsning.
- At understøtte ord med bevægelser og visuelle virkemidler
- At understøtte sprog og kommunikation med krop og bevægelse

Konkret mål for de 3-5 årige:

Sammen med børnegrupperne, vil vi lave nogle fotoserier af hverdagen, som vi vil lave fortællebøger ud af. Disse skal læses højt, kigges i, og lægge op til sproglig brug i det daglige kommunikative og sproglige læringsmiljø. Yderligere vælges der løbende aktiviteter, der understøtter den

sproglige og kommunikative udvikling. Disse aktiviteter, evalueringer og resultater kan ses under "praksisfortællinger".

Tiltag og handlinger/pædagogens rolle der peger mod målet for de 0-2 årige:

- Vi synger og laver fagter hver dag
- Børnene vælger sange og der er konkrete at koble til sangen. Til "Jens Petersens ko" er der en ko de kan vælge sammen med sangen osv.
- Personalet sætter ord på alt og knytter ord og handling sammen, tydeligt og visuelt.
- Kropssprog og ord passer sammen (afstemning)
- Der læses historier og rim/remser.
- Vi bruger sproget til at meddele os med og til at kommunikere følelser og sociale oplevelser med.
- Have fælles opmærksomhed

Tiltag og handlinger/pædagogens rolle der peger mod målet for de 3-6 årige:

- Vi synger ved samling hver dag. De skiftes til at vælge i et af vores sanghæfter.
- At børnene ved samling fortæller om oplevelser og små historier der er sket her eller hjemme.
- Vi har en kasse med eventyrfigurer og temaer. Den fortæller vi eventyr ud fra med visuelle virkemidler.
- Vi har sanglegekasser med udklædning i. Den bruges så de bliver klædt ud og der synges en lille historie i fællesskab, ex. "I en skov en hytte lå" og "se min kjole".
- Vi er bevidste om at sætte ord på leg, aktiviteter, handlinger og konflikter.

- Vi giver os tid til forklaring af betydning af ukendte og svære ord.
- De voksne er bevidste om betydningen af at være rollemodeller.
- Ved vores borde hænger rim og remser som vi læser/siger under spisning mm.
- Har bogstaver og tal synligt på vægge i børnehøjde.
- Tilbyder opgaver med tal og bogstaver.
- Køber apps med tal, bogstaver og lærerige spil med fokus på sprog.
- Særlig indsats i forbindelse med sprogvanskeligheder.
- Dialogisk læsning hver dag.
- Billelotteri og andre spil med oplæg til ord og samtale.
- Bogkasser placeret i alle rum, med jævnligt skift af bøger.
- Biblioteksvogn.
- Information til forældremøde i 16, om dialogisk læsning.

Tegn vi (forventer at se) der peger mod målet for de 0-2 årige:

- At talesproget udvikler sig.
- At de forstår at koble sprog og handling.
- At de leger med sproget
- At de udpeger billeder og sætter ord på
- At de søger fælles opmærksomhed
- At de danser og synger

Tegn vi ser der peger mod målet for de 3-5 årige:

- Børnene rimer og remser og synger spontant.
- Børnene tillærer sig nye ord og vendinger.
- Børnene bruger sproget relevant, og med rette nuancer. At sproget bliver en kontaktform der giver respons.
- At de selv ønsker at synge til samling.
- Beder om historie.
- Selv tager bøger og bladrer i – ind imellem læser højt for hinanden 😊
- Går fx ind fra legepladsen, sætter sig i gangen og kigger i bog.
- Spørger ind til historie og der opstår dialog.
- Spørger om vi skal digte sange.
- Selv leger sanglege efter brug af "sanglegeskasserne".

- Danser til musik.
- Prøver at forklare sig, på trods af ordene kan drille.
- Bruger ord når de ser billeder og fortæller om deres tegninger.
- Bruger sproget i alle situationer, både når de er glade og vrede, sætter ord på deres følelser.
- Oplever sproget virker☺ ex i en venskabssituation, konfliktsituation mm.-
- At de gerne optræder og fortæller og synger for andre
- At børnene har forståelse for kommunikation.
- At de er nysgerrige på andre sprog.

Dokumentation og evaluering:

Vi skal fortsat øge stimuleringen med sange og historier, og vi skal gøre mere ud af at være gestikulerende og tydelige når vi synger og fortæller. Vi fortsætter med at bede børnene genfortælle historier og vil være opmærksomme på dialogisk læsning. Sproget som det helt konkrete er et virkemiddel i relationen. Det visuelle sprog med billeder og kreative udtryksformer, skabe en anden virkningsfuld forbindelse imellem børn, som et sprog hvor bearbejdning finder sted. Vi mener at vi er godt på vej mod målet, når sproget danner grundlag for udvikling af leg, konfliktløsning og for glæde i hverdagen – det ser vi her. Kommunikation med krop, ord, sang og følelser, det er det sprog, som vi ønsker at understøtte i vores læringsmiljø.

Se mere under praksisfortællinger.

Naturen og naturfænomener/sammenhæng/temabeskrivelse:

Naturen giver mennesket muligheder for oplevelser og aktiviteter hele året rundt og i alt slags vejr. Når vi bruger og forholder os til naturens forandringer og årstider, skærpes barnets naturlige nysgerrighed på et vigtigt område. Naturen skal vi alle forholde os til, livet igennem. Vi voksne har et ansvar som godt forbillede når vi er i - og med naturen. Vi bruger vores nærmiljø og vores egen jord, til at skabe processer, som medvirker til et læringsmiljø. Inde taler vi også om natur, hvad er vores borde og stole lavet af? Henført videre til vores papirhåndklæder, også er der det med vandet...Løbende opstår der situationer hvor naturens kredsløb kan italesættes, arbejdes konkret med og medvirke til en forståelse.

Når børnene bliver nysgerrige på naturen og tilegner sig viden herom, kan det danne grundlag for varig interesse, respekt og ansvarlighed for natur og miljø, som de senere kan bruge i deres liv til gavn for vores klode. Det er så oplagt at arbejde bevidst med naturen, da det foruden viden og ansvarlighed også tilfører oplevelser der både indeholder overraskelser og spænding, og som hermed kan bidrage med livskvalitet i sig selv – også på længere sigt.

Mad over bål med egne krydderurter

Overordnede/bredde mål for børnenes læring fra 0-6 år:

- At opleve glæden ved at være i naturen.
- Udvikle forståelse og respekt for natur og miljø.
- At udvikle viden og forståelse for naturen og naturfænomener.
- At opleve naturen med alle sanser, som et rum for leg, fantasi, forundring og udforskning/science.
- At vælge udelivet som en aktivitet.
- At søge viden og fakta om naturen.
- At skabe processer fra "Jord til bord".
- At videreudvikle omsorg så det rækker ind i naturens cyklus.
- At børnene kan videreformidle deres viden om natur i hensigtsmæssige sammenhænge.
- At vi sammen bliver mere bæredygtige i børnehaven, og er bevidste om det.
- At vi er skabende i naturen, og tager et ansvar sammen.

Konkret mål for de 0-2 årige:

Vi vil vægte at der er sanser oplevelser med natur, vand og sand. Vi vil bruge bøger og inddrage lokalområdet med de naturoplevelser der byder sig her.

Konkret mål for de 3-5 årige:

I løbet af 2018/19, vil vi arbejde på at få en bålhytte, således at vi kan være mere ude ved bålet og lave mad/brød og følge naturen. Vi vil på endnu et gårdbesøg med dyr/landbrug, hvor vi vil arbejde med besøget i tema før og efter. Yderligere vælges der løbende aktiviteter, der understøtter det læringsmiljø der omhandler natur og naturfænomener. Disse aktiviteter, evalueringer og resultater kan ses under "praksisfortællinger".

Tiltag og handlinger/pædagogens rolle der peger mod målet 0-2 årige:

- Vi vil skabe rammer og mulighed for sanselige oplevelser ude og inde.
- Vi vil have billedbøger med dyr og natur, og koble det til oplevelser, samt fx bondegårdsdyr som der leges med.
- Vi vil rulle på græs, hoppe på træstammer og bruge årstidernes naturlige frugter mm. Til at være kreative med og evt. spise.
- Vi vil plante planter på legepladsen.
- Se kornmarker, og bage boller af mel 😊
- Rig mulighed for at lege/pjaske med vand (med omtanke for spild)
- Være med til at affaldssortere

Tiltag og handlinger/pædagogens rolle der peger mod målet for de 3-6 årige:

- Tage på ture ud i naturen med tid til fordybelse.
- Følge med i vores frugttræers processer året rundt.
- Skabe muligheder for at eksperimentere med jord, luft, ild, vand. Vi laver bål, laver mudder, vandbaljer med plads til sand og vand.
- Vi har plantekasser med rabarber, kartofler, og grønt - følger det, passer det og spiser det sammen.
- Har skabt et sneglebo på vores legeplads, som passes og plejes og følges af børnene.
- Færdes udendørs i alt slags vejr på alle årstider og har faste udegrupper.
- Løbende anskaffe og forny vores redskaber til undersøgelse og eksperimenter. Anskaffe bøger om dyr, insekter, blomster og natur.
- Bruge vores iPad til at undersøge naturfænomener og hente info. om det vi sammen gør.
- Tegnet 1 tal på vores håndklæderulle og sæbedispenser og forklaret om ressourcer på en udramatisk måde, gjort det konkret og visuelt at skulle "spare" på papir mm.
- Høster fra vores frugttræer
- Går på Naturama.

- Har plantet ribsbuske, brombær mm.
- Taler og årstider til samling, og i naturlige situationer.
- Har høstmiddag hvert år.
- Har fået regnvandstønde på legepladsen.
- Fast tur i skoven i en periode, med skabelse af egen stationere hule.
- Egen "naturpatrulje".
- Saml skrald dag.

Tegn (vi forventer at se) der peger mod målet for de 0-2 årige:

- At børnene er nysgerrige og gerne vil eksperimentere
- At de kobler sammenhænge mellem fx en tur til rideskolen og se på heste, til fotos/bøger/konkreter.
- At de bruger deres sanser aktivt
- At de opsøger udelivet, regnpytter og vil lege i naturen
- At de større forstår noget af de processer "fra jord til bord".
- At de ved skrald skal i skraldespande.

Tegn der peger mod målet for de 3-6 årige:

- Børnene er nysgerrige til at undersøge og eksperimentere.
- Børnene udviser respekt og ansvarlighed for planter og dyr og vores resurser.
- Lysten til at afprøve egne grænser er til stede; tør jeg smøre mudder på mine hænder? Vil jeg mærke på en larve? Tør jeg bære stankelbenet ud i luften, når det sidder i et hjørne indenfor?
- De husker hinanden på, at spare på vandet og papirhåndklæderne☺
- De går selv hen og passer sneglene med "mad", kigger på tomaterne og følger jordbærrene.
- De tager selv initiativ til at vande.
- Fordyber sig lang tid i informationer, og studerer det de fx har fanget.
- Tager selv initiativ til at pakke "naturgrej" i rygsække, både ud til legepladsen og når vi tager på tur.
- Fortæller højt, "man ikke skal brække grene af træerne.
- Kan sætte ord på årstiderne og knytte gode oplevelser til; "jeg elsker at kælke om vinteren".
- Har respekt for bål/ild.
- Ved hvordan man opbygger et bål.
- Laver egne redskaber ud af træ (smøreknive mm.)
- Arbejder med tema: Fra jord til bord, og ved hvor æg, brød mm. kommer fra.

Evaluering/dokumentation:

Vi ser og oplever vores børnegruppe nysgerrige efter viden når de støder på noget i naturen, både i og uden for institutionstiden. Ofte kommer de og fortæller om et insekt eller et dyr de har hørt om, eller set. Så forventer de vi undersøger fakta om det på vores iPad. Vi printer gerne billeder ud, taler om det og sætter dem på vores infotavle som dokumentation.

Vi har forstørrelsesglas som vi bruger til at se på insekter, både på ture ud af huset, men også på legepladsen. Vi griber hverdagssituationer hvor vi kan røre, dufte og smage ting. Vi har snakket om vand, og vi hører børnegruppen huske hinanden på, at "spare på vandet". Vi laver hjemmelavet modellervoks, mel, vand og olie kan både bruges til brød, men også til at lave "legetøj" ud af. En kornmark endte som god leg 😊 Deres nysgerrighed er i udvikling. Igen har vi dokumenteret ved Intranet, fællestavler og de spirende resultater på legepladsen, i form af planter, træer og buske. De leger med mudder, henter vand, blander sammen og nyder vi har fået etableret vandhane på legepladsen, der supplerer vores regnvandstønde. Senest er indkøbt insektduge, som kan foldes sammen og tages med ud i skoven.

Se mere under praksisfortællinger.

Vuggestue evaluering kommer senere

Krop og bevægelse/sammenhæng/temabeskrivelse:

Kropsfornemmelse og koordineringsevne, hænger sammen med sprogudvikling, læring og livskvalitet (neurale netværk). Sammenhæng imellem trivsel og gode kropslige kompetencer er udgangspunkt for videre udvikling. Børn bevæger sig frit, spontant, og helt naturligt. Som dagtilbud vægter vi at skabe rammer for bevægelse, skabe udfordringer og medvirke til, at børn udvikler en god og sund kropsideitet. Dette er grundlag for videre livsglæde og sundhed. Vores læringsmiljø er præget af bevidste valg, således af mest mulig rum og luft, danner de daglige rammer for bevægelse og leg.

Overordnede/bredde mål for børnenes læring for 0-6 år:

- At de bliver så selvhjulpne som muligt.
- At de udvikler den fine og den grove motorik.
- At de har glæde ved at bevæge sig.
- At de får forskellige erfaringer med at bruge deres krop og sanser.
- At de har kropslig selvtillid.
- At de mestrer kropslige udfordringer og tør arbejde med kroppen.
- At de udfordrer sig selv.
- At de er bevidste om sundhed og trivsel i forholdet til deres krop.
- At de er fortrolige med deres krop og sine bevægelser.
- At de kan mærke deres krop og dens forskellige reaktioner.

Konkret mål for de 0-2 årige:

I vores læringsmiljø er det et konkret mål, at krop/bevægelse er indtænkt i mange af dagens aktiviteter og i relationsarbejdet. Krop og bevægelse hænger sammen med begrebet "selvhjulpnehed" i vores pædagogiske praksis. Dette vil implementeres i mange dagligdags situationer. Ud over det, vil vi have en fast rytmikdag.

Konkret mål for de 3-5 årige:

Vi forsøger at tilkoble os kurset "aktive børn" i 2018. Her ud over ønsker vi at arbejde med børneyoga. Vi arbejder konkret med at få en personale ud på legepladsen hver morgen kl. 7.45, så bevægelse kan få de bedste betingelser. Yderligere vælges der løbende aktiviteter, der understøtter det læringsmiljø der omhandler krop og bevægelse. Disse aktiviteter, evalueringer og resultater kan ses under "praksisfortællinger".

Tiltag og handlinger/pædagogens rolle der peger mod målet for de 0-2 årige:

- Vi vil indrette vores fysiske miljø, så barnet skal være aktivt deltagende i forhold til udførelse af spising, toiletbesøg, garderobe mm.
- Selvhjulpethed hvor kroppen udfordres i nærmeste udviklingszone
- Rytmikdag med forskellige materialer til rytmik bane mm.
- Sanseoplevelser med bolde, fjer, fingermaling, vand og sand.
- Tumblelege med arousal, og hvor den kinæstetiske, følesansen og vestibule sans udfordres
- Gåture i nærmiljøet
- Legeredskaber på legepladsen der udfordrer grovmotorikken

Tiltag og handlinger/pædagogens rolle der peger mod målet for de 3-6 årige:

- Sanglege og fagter ved samling
- Vi laver afspænding/siesta hver dag med tæpper, puder og afspændingsmusik
- Vi sætter dagligt ord på de reaktioner der sker kropslige "der blev du forskrækket" Hvordan mærkes det? "Du blev vred" kan du mærke det?
- Vi laver motorikbaner ude og inde med alle de møbler vi kan samle.
- Spiller bold – gribe, kaste, trille.
- Laver hinkeruder
- Sjipper alene og med hinanden.
- Hængekøje ude og hængekøjestole inde.
- Et legestativ med udfordringer til ben og arme og de muskler man bruger her.
- Har en udarbejdet mappe til beherskelse af "kampkultur".
- Har fået et klatre/rutsjerør op på legepladsen i 2016.
- Har fået klap-op borde på alle stuer, så der er mere gulvplads til bevægelse.
- Har fået lavet plads til danserum, og en scene.
- Vi har ventebænke, hvor lav arousal er i øvelse.

- Vi laver lege med høj/lav arousal.
- Brug af kommunens tilbud "sunde børn".

SIESTA☺

Tegn vi (forestiller os) peger mod målet for de 0-2 årige:

- Børnene mestrer mere med deres krop i deres tid i vuggestuen.
- De oplever tryghed og mod i at udfordre sig selv
- De oplever grænser/kan afstemme sig, når de bliver udfordret over evne
- De bruger alle deres sanser.
- De udviser glæde i deres kropssprog
- De har tillid i deres kropssprog
- De tager initiativ til at bruge deres krop og bevæge sig

Tegn der peger mod målet for de 3-6 årige:

- Børnene udviser glæde ved at bevæge sig.
- De tager selv initiativ til at lave rytmikbaner.
- Sætter taburetter på linje, tager strømperne af og hopper fra stol til stol
- Kravler i træerne.

- Spørger om vi skal lave rytmik, "den med trolden".
- De synger på fugleredegynge, imens de gynger.
- De hopper af gyngerne i farten.
- De udtaler bevidsthed omkring "god mad for kroppen" og "ikke god mad for kroppen".
- De opfatter siesta som noget rart, når vi hviler og er i ro med kroppen.
- De cykler, bremser hårdt og mestrer såmænd bedre og bedre at falde. Deres "tagen af" og kropslige reaktioner bliver hurtigere og blødere fordi de bruger kroppen så meget.
- De drager omsorg for hinanden med massage, slapper af ved det og fornemmer at det er rart. Bruger massagebolde.
- Der er konkurrence i at se hvem der kan "gå armgang" i legestativet udenfor. En hård disciplin, hvor vi har set mange succesoplevelser blomstre.
- I vores udegrupper laver vi bål, og afstemmer afstand/varme.
- Vi har snitte værksted, hvor beherskelse af arme og fingre øves.

Dokumentation og evaluering:

Vi ser børn, der hellere tager små skridt, ser de andre an, cykler forsigtigt rundt og hopper stilfærdigt op og ned af et enkelt trin. Vi synes det er et rigtig spændende felt, at skulle være opmærksomme på begge grupper. De meget aktive udfordrer sig selv hele tiden og har sved på panden inden kl. 9.00☺ Pragtfuldt at se de også har glæde af ro, afspænding og massage. Omvendt hjælper vi de mere stille til en tur i "armgangs" stativet med hjælp til at holde benene. Vi regulerer sadlerne på cyklerne så de mindste også tør tage en tur, et skridt af gangen. Vi har 3 herlige år med hvert barn og vi lærer af at se deres udvikling tager fart med små skridt af gangen. Vi har en generel oplevelse af, at alle de børn der er i huset, bruger deres krop livligt og roligt. De planlagte aktiviteter og det spontane liv i hverdagen, har tilsammen dannet ramme om vores mål, som vi ser lykkedes. Dog er det med regulering af arousal, en udfordring der løbende er. Vi er særlig opmærksomme på

pædagogens rolle her, og ønsker at blive fagligt mere skarp på at arbejde med denne del af regulering. Se mere under praksisfortælling.

Vuggestueevaluering senere 😊

Kultur og kulturelle udtryksformer sammenhæng/temabeskrivelse:

"Vaner, dyrkning og resultatet heraf". Sådan lyder en af oversættelserne af "kultur". Det er noget af den form for kultur børn kan forholde sig til, når de er medskabende i en proces. Dette læreplanstema byder på et alsidigt udbud af inspirerende ting at beskæftige sig med. Vi ved at kultur bidrager med oplysning, viden og egen indflydelse. I vores samfund og store verden, er det vigtig at have rod i egen kultur og kendskab til andres. Personalet i børnehaven udvikler hele tiden kulturen i huset, hvor refleksion og anerkendelse skal være det bærende. Vi ønsker en børnekultur, hvor vores "Guldord" giver god mening for alle og hvor børnene aktivt er medvirkende i deres præg på kulturen. Kultur – det modsatte af natur?

Overordnede og bredde mål for børnenes læring for 0-6 år:

- At de tør eksperimentere med forskellige udtryksformer.
- At de er bekendt med begrebet kunst.
- At de stifter bekendtskab med museer.
- At de oplever proces i skabelse og udvikling af kreative udtryk.
- At de oplever flow og fordybelse.
- At de kender til udveksling og formidling af udtryk.
- At de respekterer andres udtryk.
- At de er nysgerrige i forhold til egen og andre kulturer.
- At de oplever sig medbestemmende og medskabende af egen kultur.
- At de stifter bekendtskab med samfundets kulturtilbud.

Konkret mål for de 0-2 årige:

- Et konkret mål er, at børnene får stiftet godt bekendtskab med bøger som formidlings og vidensredskab. At traditioner og æstetisk arbejde med materialer skaber en god grobund i vuggestuealderen for videre nysgerrighed i kulturel retning og for de fænomener der er her.

Konkret mål for de 3-6 årige:

At personalet kommer på kursus i kreative udtryk. At vi som institution bliver mere opmærksomme og kritiske over eget æstetiske udtryk i vores hus fysiske rammer og udvikler det sammen med børnegruppen.

Optaget

Tiltag og handlinger/pædagogens rolle der peger mod målet for de 0-2 årige:

- At vi præsenterer traditioner ved alle lejligheder
- Vi leger gamle sanglege
- Vi er kreative og arbejder med forskellige materialer og udtryk
- Vi læser hver dag
- Har bogkasser stående fremme
- Tager på biblioteket
- Laver udstillinger og tager på relevante udstillinger
- Ser teater og laver teater

Tiltag og handlinger/pædagogens rolle der peger mod målet for de 3-6 årige:

- Vi spiser frokost og taler om mad og kultur.
- Vi tegner mad fra Danmark.
- Vi arbejder med billeder på staffeli.
- Børnene tegner deres eget hus og deres familie.
- Vi tager på SAK

- Vi fortæller om vores danske traditioner ved de forskellige højtider.
- Vi tilbyder forskellige materialer til forskellige kunstværker.
- Vi læser bøger om andre lande og kulturer
- Vi går på det lokale bibliotek og låner bøger og cd rom.

Vi tager til teaterforestilling i Borgerforeningen og på biblioteket.

- Vi laver selv teater.
- Vi har lavet ”projekt skrald” hvor vi lavede robotter ud af skrald.
- Vi arbejder med at skabe sammenhæng imellem guldord og praksis, som kulturskabende miljø.
- Vi laver skulptur ud af gips.
- Vi arbejder med forskellige materialer og laver egne udtryk på collage.
- Tager med toget til ”Brandts klædefabrik” og går på opdagelse.

Tegn (vi forestiller os)der peger mod målet for de 0-2 årige:

- Børnene viser interesse for bøger, tager selv initiativ til at læse
- Bruger og omsætter den viden bøger kan formidle
- Tager initiativ til at arbejde med forskellige materialer
- Har lyst og glæde ved at udtrykke sig
- Spiller teater med fingerdukke
- Er nysgerrige når de ser forskellige udtryksformer
- Kan huske traditioner og er aktivt deltagende
-

Tegn der peger mod målet for de 3-6 årige:

- Børnene udviser nysgerrighed og åbenhed overfor andre kulturer.
- De smager på mad fra andre lande.
- De viser interesse på udstillinger med kunst, bliver inspireret og arbejder gerne med det hjemme i børnehaven
- De ønsker selv at udtrykke sig kreativt og udstille.
- De stiller spørgsmål ved læsning om børn fra andre lande ”ser deres hus sådan ud?” ”Hvordan sover de” ”Får de godnathistorie”.

- Stiller spørgsmål om før og nu, ved traditioner.
- Medvirker og har indflydelse på børnehavens børnekultur. Hvordan vil vi gerne have det i vores børnehave? Hvordan skal vores legeplads se ud? Hvilket legetøj skal der være i vores hus? Hvordan skal vi have det sammen?
- Ved at man gør ting forskelligt i de forskellige hjem.
- Er stolte af deres værker med forskellige udtryk, sætter ord på, viser frem og er nysgerrige på hinandens fortællinger om deres værk.
- Er optaget af teaterforestillingen og vil gerne selv spille teater efterfølgende.
- Bruger biblioteket, kigger i bøger undersøger hvad der er tilgængeligt og spørger om vi snart skal på biblioteket igen.

Dokumentation og evaluering:

Vi oplever at have gavn af vores nærmiljø, og dets kulturtilbud. Børnene bliver optaget, nysgerrige og udviser interesse for de detaljer der er at spotte i kunst, og for de historier der fortælles. Det inspirerer og vækker noget i børnene som vi ser glimt af i deres udtryk når vi arbejder med materialer i børnehaven. Vi udvider deres horisont og viser det omkringliggende miljø med kulturtilbud. De får øje for bibliotek som en kultur kilde, på Borgerforeningen og ved hvad et museum rummer. Ud over indhold i de kulturtilbud, mener vi at det i sig selv er vigtigt at skabe fokus på de institutioner, da de med viden og udtryk er en medskabende kilde til læringsmiljøet i børnehaven.: Vores biblioteksvogn kommer fra biblioteket – vores billeder på væggen er skabt via kunstudtryk som er set på udstillinger osv. Sammenhæng der skaber mening. Vi oplever at børnene er meget nemme at inspirere, de er meget nysgerrige og åbne over for nyt, stiller spørgsmål og suger viden til sig. En vigtig erfaring for os som personale, og en inspiration for os som gør, at vi skal skabe masser af rum for kultur og kulturelle udtryk. Vores mål var også er værksted med materialer af alle mulige forskellige slags – dette har vi prioriteret, og skaberrummet udvikles hele tiden.... **Se mere undervejs i ”praksisfortællinger.**

Vuggestueevaluering senere

Børn i udsatte positioner/børn med særlige behov/inklusion fra 0-6 år:

Vi har børn i huset som står i særlige udfordringer og vanskelige vilkår. Vi gør en bevidst indsats på flere måder. Allerførst er vores faglighed det vigtigste redskab. Det er vores faglighed og varme, der skal arbejde for nye vilkår, vinkler og strategier. Alle børn har ret til en plads i fællesskabet, er det svært for barnet, yder vi en ekstra indsats for at skabe plads og status i gruppen. Tillid og åbenhed i forældresamarbejdet er vigtigt, sammen med en kontinuerlig opfølgning og formidling af de skridt der tages. Vi voksne står selv med udfordringer i arbejdet, vi må være fleksible, tålmodige og ikke mindst være yderst opmærksomme på barnets resurser. Alle børns hensigter er gode, kan de det "rigtige" så gør de det. Er det svært, skal vi lære dem det.

Dagtilbud har en særlig og vigtig samfundsrolle, mht. at fremme trivsel og positiv udvikling, samt at forebygge negativ social arv. Jvf. formålsparagraffen/dagtilbudsloven.

Mål for børnenes læring for 0-6 år:

- At det enkelte barn oplever selvværd og status i gruppen.
- At medvirke til at barnet har en følelse af at høre til fællesskabet.
- At udvikle redskaber sammen med barnet.
- At skabe rummelighed i børnegruppen med respekt for forskelligheder.
- At børnene ser hinandens værdier.
- At de hjælper hinanden.
- At de har fælles opgaver og projekter.
- At det enkelte barn udvikler sig positivt psykisk og fysisk og trives.

Tiltag og handlinger der peger mod målet:

- Lave iagttagelser og beskrivelser, der afdækker barnets udfordringer og kompetencer.
- Lave iagttagelser i børnegruppen omkring samspil og rummelighed.
- Drøftelser og refleksioner i personalegruppen over egen praksis.
- Lave udviklingsbeskrivelser og handleplan.
- Drøfte barn og forhold på KIM.
- Udfærdige ressource skema på barn og gruppe.
- Evt. indstille til resursepædagog og PPR.
- Drøfte barnet i personalegruppen.
- Inddrage forældre i planer og samarbejde.
- Om nødvendigt underrette Familieafdelingen.
- Bruge bekymringsbarometeret.
- Deltage i relevante kurser om faglige redskaber/læse relevant litteratur i forhold til den aktuelle udfordring.
- Vi har udarbejdet en "handleplan" som vi bruger i forældresamarbejdet.
- Vi har udarbejdet et trivselsskema inspireret af kommunens trivselsskema.
- Supervision udefra.
- Brug af kommunens tilbud, bla. "sunde børn" samt fremskudt sagsbehandler.

Tegn der peger mod målet:

- Barnet har tilegnet sig færdigheder, og lært noget det ikke kunne tidligere.
- Barnets selvværd øges.
- Der spores glæde og trivsel.
- Barnet er en del af fællesskabet.
- Tager selv initiativer.
- Barnet udvikler sig positivt og er i trivsel.
- Forældresamarbejdet udvikles og der er løbende dialog.
- At delmål opnås og effekt er synlig i forhold til evt. handleplan.
- At børnegruppen udvikler sig positivt, bliver mere tolerante, rummelige og anerkendende.
- At alle er inkluderet i et fællesskab med plads til individuelle hensyn.
- At børnemiljøet bærer præg af tolerance og sociale færdigheder.

Dokumentation og evaluering:

Vi arbejder på, at fællesskabet er et åbent felt, hvor alle kan have sin helt egen plads. I fællesskabet skal der være plads til at være sin egen, plads til individuelle behov og plads til at udtrykke sig i et felt af overordnede retningslinjer. Kunsten er at skabe et miljø, med begge poler – plads til den enkelte, og plads til alle. Vi arbejder mod at møde det enkelte barn i det vilkår og sommetider i de udfordringer det står i. Vi er i børnehøjde og agerer i gruppen, imens vi tydeliggør barnets resurser og tydeliggør gruppens resurser. Forældresamarbejde er basis i arbejdet med det enkelte barn. Vi har kontaktpædagogrollen i fokus og tilbyder mindst 1 samtale årligt. Er der ekstra behov for samarbejde, kalder vi tidligt ind, som vi forebygger mistrivsel. Vi er fokuserede på anerkendelse og proces i en evt. kommende forløb med barnet i centrum for trivsel og udvikling. Vi oplever ofte at have forældrenes forståelse for at indstille til yderligere hjælp/afklaring i de tilfælde det er nødvendigt. Det giver os et pejlemærke i retning af, at vi positivt og anerkendende formår at formidle budskabet om barnets behov, på en måde,

så forældrene kan se formålet. Vi oplever også det modsatte engang i mellem, at forældre er uforstående overfor vores registreringer. Vi forsøger altid at være opmærksomme på vores position, vores formidlerevne, forskellige perspektiver og er lydhør. Dog er det barnets/børnegruppens trivsel der er vores fokus og ansvarsområde, det er altid vores budskab. Hvis ikke vi mødes i en form for samarbejde, tager vi det altid alvorligt, og vender vores ageren med relevante faggrupper/supervision, således at vi sikre os en faglighed i dette vigtige felt.

Fremadrettet vil vi fortsat uddanne os, så redskaber og faglig kompetence er i udvikling. Vi vil evaluere på praksis, og bygge videre på de gode erfaringer i fælles refleksion. Vi vil benytte supervision udefra, vi vil afsætte mere tid til forberedelse af pædagogisk praksis, samt forældresamtaler, og vi vil udvikle det gode børnemiljø, sammen med børn og med medinddragelse af forældrene.

Smttemodel over vores børnemiljø:

Børnemiljø det psykiske

Sammenhæng: Det psykiske børnemiljø er yderst vigtigt for trivsel, udvikling og læring. Børnenes opfattelse og indbyrdes miljø, påvirker deres udbytte og livskvalitet i deres børnehavedag. Udover det, har miljøet indvirkning på den psykiske og fysiske og mentale sundhed. Børnenes relationer, hænger sammen med det miljø vi voksne tilbyder og skaber, derfor hænger det psykiske børnemiljø nøje sammen med de voksnes tilgang, tænkning, børnesyn og pædagogiske praksis. Vi er ansvarlige og medvirkende til en kultur i huset, der danner grobund for det gode børnemiljø.

Mål for børnemiljøet:

- at børnene oplever glæde ved at komme i børnehave.
- At de oplever tillid til hinanden og de voksne.
- At de har legefællesskaber hvor de føler sig trygge.
- At de har mod til at udtrykke meninger, ønsker og behov i relationer.
- At de føler sig hørt og hjulpet og taget alvorligt.
- At de glædes og er nysgerrige.
- At børnene oplever sammenhæng og mening i hverdagen, i mellem mål og adfærd hos børn og voksne.

Tiltag og handlinger der peger mod målet:

- At der er klare regler og opfordringer for omgangstone og adfærd i børnegruppen.

Tved børnehave – Solstrålen. Hellet 3, 5700 Svendborg. 40872016

www.tved-bornehave.dk

- At der tales om episoder der har med trivsel og målene at gøre.
- At der bruges iPad som virkemiddel til at optage legefilm og fotos af venskaber.
- De voksne er fagligt kompetente i den anerkendende tilgang og håndtering af konflikter.
- At de fysiske rammer lægger op til leg og fællesskaber.
- At visuelle midler kan illustrerer regler.
- At vi dagligt øver samvær i rundkreds og i mindre spisegrupper, på ture mm.

Tegn der peger mod målet:

- Børnenes positive udsagn vedr. trivsel.
- Børnenes glæde ved at komme i børnehave
- deres spirende legefællesskaber og holdning/adfærd som bliver mere inkluderende.
- At de lærer via konfliktsnakke og løsninger.
- At de taler rart til hinanden, og husker hinanden på det.
- At de hjælper hinanden, også når de voksne i smug observerer det....
- At de selv har givet bud på samværsregler.
- At de frit udtrykker deres følelser og at vi i børnehaven ser mange sider af barnet.

Dokumentation og evaluering:

Det er svært at måle på det psykiske miljø, det er en fornemmelse der er i huset og i børnegruppen, som taler sit eget sprog. Tegn er dog ikke til at tage fejl af. Vi hører en glæde og tillid i deres indbyrdes samtaler. Vi

hører og ser, at de hjælper og bruger hinanden. Konfliktniveauet er mindre efter særligt fokus på miljøet og børnereglerne.

Man kan lære meget udenad. Det har også sin berettigelse, og kan give god respons, fx at man har nogle koder i forbindelse med daglige ritualer/rutiner: Man siger tak for mad, goddag og farvel, mm. Det der optager os, er at virkelig læring tager afsæt i oplevelser, som vi sammen kan bringe til nye erkendelser og erfaringer, der så forhåbentlig giver mening og sammenhæng. Så det med at sige undskyld i en fart, når man har sparket måske for 5. gang på en uge, er ikke noget der kan stå alene på baggrund af et undskyld. Vi arbejder med vores tiltag, og ønsker at de tegn vi ser, bringer børnene noget med videre i skole og senere i livet. Vi oplever mest, at børnene udviser en ansvarsfølelse overfor hinanden, som ikke blot er til glæde for os, men som mere og

mere fungerer som en integreret del af børnefællesskabet og miljøet. Vi arbejder koncentreret fremad med de tre guldord. Målet er, at de "gamle børn" kan lære de nyankomne børn vores guldord og regler, til glæde for børnemiljøet. De voksne øver sig altid i lederskab, samt at kunne være tydelige og anerkendende samtidig, stille de åbne spørgsmål, og indrømme over for børnene, hvis vi har taget fejl i noget 😊

Børnemiljøet det fysiske:

Sammenhæng: De fysiske rammer har meget at sige, når vores vi skal udfolde ideer, lege, motorisk udfoldelse, og være kreative. Rammerne danner kreds om indholdet, derfor prøver vi hele tiden at øge bevidstheden om, at udnytte og skabe de bedste fysiske rammer i børnemiljøet. Ydermere påvirkes vores kreativitet og æstetiske oplevelse, af de fysiske omgivelser vi er i.

Mål for børnenes læring:

- At de udnytter og drager læring af de rammer her er.
- At de har indflydelse og er medskabere af det fysiske miljø.
- At børnene har plads, kroge og områder de kan udfolde sig på og i.
- At de oplever fornyelse og variation i rammerne.
- At de øger deres selvstændighed via rammerne.
- De oplever udviklingszoner og udfordringer i det fysiske miljø.
- At de oplever tryghed, tillid og inspiration i vores rammer.
- At de har så meget fysisk plads som overhovedet muligt.

Tiltag og handlinger der peger mod målet:

- Nye borde og indretning der skaber mere plads til leg inde på stuerne.
- Bål og madgrej, som tilføjer udelivet en ny dimension.
- Ny udegruppe i planlægning, skaber mere plads og bedre indemiljø.
- Børnene har ønsker til legetøj.
- Der sys legetæpper og huletæpper.
- Der laves snitteskur.
- Der er fast kreativt værksted til rådighed.
- vægge udsmykkes.
- Der etableres legekroge når børnehaven åbnes.
- Nyt rutsjerør med udfordringer er købt til legepladsen.
- Skurvogn som legehus.
- Ny repos på stuen som kan bruges til meget, bla. scene.

Tegn der peger mod målet:

- Børnene giver udtryk for, hvad de ønsker sig at legetøj.
- De bruger møbler på forskellige måder.
- De bygger huler og bruger alle materialer.

Tved børnehave – Solstrålen. Hellet 3, 5700 Svendborg. 40872016

www.tved-bornehave.dk

- De bruger legepladsen i alle hjørner.
- De har skabt deres eget gravehul i hjørnet af legepladsen.
- De henter vand og bruger vandets og jordens elementer til forsøg.
- De udfordrer sig selv og hinanden ved svævebane og bakkerne.
- De bruger skurvognen som "stille/hyggerum".
- De bruger rammerne inde fuldt ud, bruger vores nye repos til ALT 😊

Dokumentation og evaluering:

Til samling har vi ofte talt om hvad der er godt i børnehaven og hvad der kunne blive bedre. Børnene er kommet med forslag til nyt legetøj og til

at få mere plads. Vi har indkøbt praktiske borde der giver et helt nyt rum til leg. Vi har også efterlevet deres ønsker mht. legetøj, noget gik godt, noget gik i stykker...Men deres indflydelse øgede deres selvstændighed og tilførte det fysiske miljø et yderligere

barneperspektiv. Deres eget gravehul er bestemt en vigtig plads i børnehaven. Stuerne er langt mere åbne end tidligere, så der vennekreds udvides og deres lege har større variation. Børnene bruger udegruppen som et "frirum" hvor der er 12 børn og 2 voksne til hygge og aktiviteter ude. Inde er der ligeså meget glæde ved 17 børn og 3 voksne tilbage. Så de fysiske tiltag, har givet mere luft og bedre fysiske rammer. Det tilgodeser børnenes bevægelsesfrihed, legemuligheder og

skaber et bedre inde og udemiljø. Næste mål er udbyggelse af dukkekrogen, læringsområder hvor der lægges mere op til temalege, en entre hvor der er et forældrebibliotek, og et stort ønske om et nyt legestativ, samt bålhytte i 2018.

Børnemiljø det æstetiske:

Det æstetiske miljø er med til at øge kreativitet og udtryk. Børn lærer af, at være vidne og medvirke til æstetik. Vi forsøger i børneperspektivet, at skabe et æstetisk børnemiljø i samvær med børnene. Vi sætter med omhu deres værker op, hænger deres drømmefangere op på stuerne, og udstiller deres kunst rundt i huset. Her bliver føle og synssans ofte tilgodeset og inspireret. Når vi tager ud og ser kunst, bliver vi også

påvirket og dette bringes ind i det æstetiske udtryk som børnene arbejder med i værksteder. Æstetik er også resultatet af hygiejne, oprydning og indbydenhed i legeområder. Dette kan være en udfordring, da børn ofte er i løb, og hurtigt videre fra en leg til en anden. Vi forsøger dog sammen at værne om rammerne, så alle nyder dem og bliver inspireret.

Mål for børnenes læring:

- At æstetik skaber inspiration til nyskabelse.
- At de oplever æstetiske processer.
- At de opdager nydelse i æstetikken, bliver optaget og er innovative.
- At de tager deres egne og hinandens produktskabelser alvorligt.
- At de kan udvikler deres udtryk.
- At de oplever flow.

Tiltag og handlinger der peger mod målet:

- Vi planlægger og tilrettelægger et projekt med skabelse som omdrejningspunkt, og arbejder længe med et udtryk.
- Vi hænger sammen deres produkter op/stiller det op.
- Vi tager fotos og optager på iPad når vi arbejder med noget kreativt.
- Vi øver at rydde op og sortere legetøj, udsmykke stuen, og nyde resultatet.
- Vi har en regel om, ikke at træde på bøger eller smide med legetøj, værne om vores rammer og udtryk.
- Vi tænder lys om morgenen, og varierer gangarealet mht. udstillinger

Tved børnehave – Solstrålen. Hellet 3, 5700 Svendborg. 40872016

www.tved-bornehave.dk

Vi har værksted en gang om ugen, og der er materialer til rådighed når der skal klippes, klistres mm.

- Mulighed for at udfolde sig ude: Træværksted, staffelier, og natur.
- Musik og teater på stuerne.
- I alle naturlige hverdagssituationer tales der om farver, sanser, og udtryk.

Tegn der peger mod målet:

- De peger på farver og motiver i udstillinger som giver anledning til samtaler.
- De fantaserer og udbygger deres lege med elementer af eventyr.
- De roser og kommenterer hinandens værker.
- De siger ”pænt” om noget...
- De synger og spiller på instrumenter
- De lytter til afspændingsmusik, med lyde af vand og andet sanseligt.
- De nyder at male, tegne og fortælle om deres værker.
- De er nysgerrige på forskellige materialer, har lavet robotter ud af genbrug.

Evaluering og dokumentation

Børnene er interesseret i deres omgivelser. Vi oplever at de nemt bliver begejstret når der gøres noget særligt ud af deres produkter. De kommenterer på omgivelserne og virker til at kunne se forskellen på legeområder der er inspirerende og gå i gang med – og områder der ikke er inspirerende. Når vi evaluerer vores praksis, finder vi mange små daglige processer der lægger op til fantasi og sansemæssig opmærksomhed: Fx via historier, fotos, billeder, skabelser. Men vi ønsker at gøre mere ud af det kreative og æstetiske i børnehaven. At øge den "skabende" kultur, hvor nytænkning og lysten til er en stærk drivkraft. Vi mener det er lykkedes i det sociale og følelsesmæssige felt, hvor netop refleksions processer er en naturlig del af miljøet. Dette vil vi gerne udbygge på en måde, så det overføres i motorisk og sanselig kreativitet.

Tved børnehaves kost og måltidspolitik:

Tved børnehave har fravalgt frokostordning. Vi har defineret vores kost og måltidspolitik som en del af vores pædagogik. Vi spiser økologiske produkter om morgenen, bager selv grovboller og børnene er selv aktive i bagning og smører selv boller, hælder mælk op mm. Vi har valgt at der altid er en voksen ved morgenbordet. Vi mener at nærvær og selvstændighed ved bordet, øger den gode stemning således at måltidet bliver en god erindring som skaber gode minder i forbindelse med mad. Ved frokosten er vi delt op i små grupper. Igen er nærvær, historielæsning eller hyggesnak i fokus. Vi udveksler oplevelser om det vi har i madpakken, om vand som "er benzin" og dyrker den gode stemning. Vi opfordrer til sunde madpakker, og tager hensyn og har særaftaler hvis et barn er diabetiker, muslim, eller har andre behov. Børnene har alle drikkedunke med, og kan drikke når de har lyst. Vi har valgt nogle dage ud på et år, hvor det er tilladt at råderummet for fødevarer der indeholder sukker flyttes til institutionstiden. Flg. begivenheder er valgt:

Jul – og påske.

Fastelavn – og storebørnsafslutning.

Bedsteforældredag – og børnehavens fødselsdag.

Arbejdsdag – og sommerfest.